

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 550/2021-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED]

[REDACTED], proti rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 33 Tk 1/2019 z 5. júna 2019, rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 1 To 70/2019 z 1. októbra 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Tdo 83/2020 zo 14. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. augusta 2021 domáhal vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 33 Tk 1/2019 z 5. júna 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 To 70/2019 z 1. októbra 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Tdo 83/2020 zo 14. januára 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutým rozsudkom okresného súdu bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. a), b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona a § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona a s prečinom nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 Trestného zákona. Zároveň mu bol uložený úhrnný nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov podľa § 199 ods. 2 Trestného zákona, § 37 písm. h) Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2, 4 Trestného zákona a § 41 ods. 1 Trestného zákona so zaradením pre výkon trestu odňatia slobody do ústavu na

výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

3. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu sťažovateľ podal odvolanie, o ktorom bolo rozhodnuté napadnutým rozsudkom krajského súdu tak, že bol zrušený rozsudok okresného súdu podľa § 321 ods. 1 písm. b), d) Trestného poriadku. Následne krajský súd uznal sťažovateľa vinným zo spáchania zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. a), b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona a § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 127 ods. 5 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 Trestného zákona. Opätovne bol uložený sťažovateľovi úhrnný nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov podľa § 199 ods. 2 Trestného zákona, § 37 písm. h) Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2, 4 Trestného zákona a § 41 ods. 1 Trestného zákona so zaradením pre výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

4. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ podal dovolanie, ktoré bolo napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietnuté podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ tvrdí, že jeho útok proti poškodenej nastal až po dobrovoľnom pohlavnom styku, keď jej vyčítal neveru, ako aj to, že matka poškodenej bránila sťažovateľovi v kontakte s ich spoločným synom, čo poškodená popierala napriek nahrávkam z mobilného telefónu. Vtedy mu „*praskli nervy*“ a poškodenú v amoku napadol, bil, škrtil, hrubo jej nadával, čo mohla vnímať ako konanie neskôr kvalifikované ako nebezpečné vyhrážanie. K tomuto konaniu sa sťažovateľ priznáva a hlboko ho ľutuje. Sťažovateľ ale odmieta, že by poškodenú znásilnil, a preto nesúhlasí so sledom udalostí, ako sú uvedené v popise skutku. Sťažovateľ považuje obvinenie za zmanipulované a trestné konanie za jednostranne vedené.

6. Ďalej popisuje svoje vnímanie postupu orgánov činných v trestnom konaní po príchode na miesto činu, spôsob kladenia otázok poškodenej, vyjadruje sa ku skutkovým okolnostiam prípadu. Podľa jeho názoru trestné oznámenie poškodenej bolo získané účelovo po intervencii policajtov a nešlo o spontánne oznámenie poškodenej o prežitých udalostiach. Samotné trestné oznámenie bolo urobené formou výsluchu (v čase, keď poškodená bola ešte pod vplyvom prežitej traumy a hlavne sedatív), a nie formou zápisnice o trestnom oznámení. O „*intervencii*“ vypočúvajúceho svedčia nielen „*škrtance*“ v zázname písanom rukou, ktoré však chýbajú v prepise. Výrazy používané v zápise sú dosť odborného charakteru, aby boli priamou spontánnou výpoveďou poškodenej. Výpoveď poškodenej bola podľa sťažovateľa motivovaná za každú cenu vyhovieť policajtom a potom „*mať od nich pokoj*“, nereflektujúc pritom možný nátlak z ich strany.

7. Ako zásadné porušenie práva na obhajobu, a tým aj na spravodlivý proces považuje sťažovateľ spôsob postupu pri začatí trestného stíhania, celú „*časovú a skutkovú os*“ zoradenia trestného spisu a zamietnutie výsluchu poškodenej za prítomnosti jeho obhajcu. Sťažovateľ čiastočne chápe zamietnutie konfrontácie, i keď zákon pamätá aj na takéto situácie (je možné použiť technické prostriedky), pričom v prítomnosti policajtov, obhajcu a iných zúčastnených osôb nič nehrozilo poškodenej zo strany sťažovateľa. Podľa jeho názoru okresný súd na pojednávaníach viackrát porušil zákon pri vykonávaní dôkazov, t. j. pri čítaní zápisníc, výsluchu znalca (zadanie otázok

v rozpore s § 145 ods. 1 druhou vetou Trestného poriadku). Krajský súd sa nevysporiadal so všetkými argumentmi týkajúcimi sa porušenia práva na obhajobu. Najvyšší súd sa tiež v plnej miere nezaoberal jeho argumentmi.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. K materiálnemu prieskumu pristúpil napriek tomu, že ústavná sťažnosť sťažovateľa nemá všetky náležitosti vyžadované zákonom vrátane absencie právneho zastúpenia advokátom. Vzhľadom na ďalej uvedené dôvody vecného prieskumu sťažovateľovej veci ústavný súd nepovažoval za potrebné odstraňovať formálne nedostatky ústavnej sťažnosti.

III.A. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu:

9. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy (ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd) vyjadruje, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a meritórne (vecne) sa zaoberať podanou sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným orgánom verejnej moci prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich (II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, I. ÚS 311/08).

10. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale rovnako je aj úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci výkonu im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

11. Napadnutý rozsudok okresného súdu bol predmetom súdneho prieskumu realizovaného krajským súdom na základe sťažovateľom podaného odvolania. Následne sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie a napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo rozhodnuté o podanom dovolaní. Z uvedeného vyplýva, že existoval iný súd rozhodujúci o ochrane práv sťažovateľa (krajský súd a neskôr najvyšší súd), čo vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia v bode 1 uvedených práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu.

12. Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu, že ústavný súd nemá právomoc na jej prerokovanie.

III.B. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

13. Sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 62/02), a preto jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde.

14. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

15. Lustráciou ústavného súdu bolo zistené, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 17. februára 2021 (právoplatnosť nadobudlo už dňom vydania). Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola daná na poštovú prepravu 17. augusta 2021 a bola doručená ústavnému súdu 18. augusta 2021. Z uvedeného vyplýva, že ústavná sťažnosť bola zjavne podaná po zákonom ustanovenej lehote uvedenej v § 124 zákona o ústavnom súde, t. j. po lehote 2 mesiacov počítanej v tomto prípade od doručenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sťažovateľovi. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03).

16. Z už uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol ako podanú oneskorene podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2021

Libor DUEA
predseda senátu